

7.4.2017

Liikenne- ja viestintäministeriön lausunto

Viite: Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain (1096/2008) muuttamisesta, VM/535/03.01.00/2017

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia Hansel Oy -nimisestä osakeyhtiöstä siten, että yhtiön tehtäviä ajantasaistetaan. Lisäksi ehdotetaan säädettäväksi uusi säännös hankintatiedon käsittelyyn liittyvästä tietojensaanti- ja käsittelyoikeudesta. Yhtiön asiakaspiiriin ehdotetaan lisättäväksi maakunnat ja maakuntien hankintayksiköt, jotta ne voisivat käyttää yhtiön palveluja. Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta.

Hankintaresurssien sekä –volyymin keskittämällä voidaan olettaa olevan tarkoituksenmukaisia vaikutuksia ja lähtökohtaisesti esitystä voidaan pitää kannatettavana. Hansel Oy:n asiakkailta voidaan olettaa olevan jossain määrin toisistaan poikkeavia hankintatarpeita sekä näkemyksiä hankinnan kohteen määrittelystä sekä hankittavalle kohteelle asetettavista muista vaatimuksista. Hansel Oy:n jo nykyisellään laajan asiakaspiirin laajentaminen entisestään korostaa asiakkaiden erilaisten tarpeiden huomioimista hankinnan toteuttamisessa. Kilpailutukset tulisi pyrkiä toteuttamaan siten, että yksittäisille asiakkaille jää riittävästi mahdollisuuksia räätälöidä hankittava kohde omiin tarpeisiinsa. Asiakkaiden erilaiset tarpeet tulee huomioida jo valittaessa toimittajia puitejärjestelyyn, että siinä minkälaiset räätälöintimahdollisuudet puitejärjestelyn sisällä tehtävissä hankinnoissa on käytettävissä.

Vuodenvaihteessa voimaantulleen uuden hankintalain (Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista 1397/2016) yhtenä keskeisenä tavoitteena on parantaa pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksia tarjouskilpailuissa (HE 108/2016 vp s. 39–40). Hankintojen keskittäminen voi olla omiaan muodostamaan hankinnoista sellaisia kokonaisuuksia, että pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuudet kilpailutuksiin ovat tosiasiasa heikot. Hankintojen toteuttamisessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen pienten ja keskisuurten yritysten osallistumismahdollisuuksien turvaamiseen.

Lakiin ehdotetaan myös lisättäväksi uusi säännös hankintatiedon käsittelyyn liittyvästä tietojensaanti- ja käsittelyoikeudesta. Velvollisuus tietojen luovuttamiseen on kirjoitettu ehdottomaksi ja koskemaan myös julkisuuslain (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta 621/1999) tain muun lain perusteella salassa pidettävää tietoa. Vaikka velvollisuus on rajattu koskemaan vain *välttämättömiä* tietoja, jää luovutusvelvollisuuden piirissä olevien tietojen kattavuus muista määreistä johtuen hyvin laajaksi ja tulkinnanvaraiseksi. Erityisesti tulkinnanvaraisuutta aiheuttaa luovutusvelvollisuuden kohdistuminen *"tietoihin"* kun taas julkisuuslaissa tietojen luovutusvelvollisuudet kohdistuvat *"viranomaisen asiakirjoihin"* (jul-

kisuuslaki 5 §). Viranomaisen asiakirjan julkiseksi tulemista säännellään myös erikseen (julkisuuslaki 2 luku). Tämä voi aiheuttaa tulkinnanvaraisuutta myös arvioitaessa ”tiedon” salassa pidettävyyttä / julkisuutta lakiesityksen 5 § 2 momentin perusteella.

Tiedonluovutuspykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa (sivu 10) todetaan, että *pääsääntöisesti tehtyjä hankintoja koskevat tiedot ja tulevia hankintoja koskevien hankintasuunnitelmien tiedot ovat julkisia viranomaisen tietoja, joten niiden luovuttaminen yhtiölle on mahdollista kyseisen viranomaisen suostumuksella*. Liikenne- ja viestintäministeriön näkemyksen mukaan hankintasuunnitelmat saattavat sisältää kuitenkin myös julkisuuslain 24 § 1 momentin 17 kohdan mukaan salassa pidettävää tietoa. Edelleen tulevia hankintoja koskevat tiedot voivat olla merkityksellisiä hankintalain tarjoajien syrjimättömän ja yhdenvertaisen kohtelun vaatimuksen näkökulmasta. Viranomaisella on harkintavaltaa tiettyjen valmisteluasiakirjojen julkisuuden suhteen, mutta kun asiakirja on tullut julkiseksi julkisuuslain mukaisesti salassapito tai julkisuus määräytyy lähtökohtaisesti lain perusteella ilman viranomaisen harkintavaltaa.

Näyttää, että ratkaisun tiedon luovuttamisesta ja julkaisemisesta tekisi Hansel Oy. Erityisesti toimittajiin liittyvien tietojen salassapidon arviointiin ja käsittelyyn on kiinnitettävä erityistä huomiota, jotta myös Hansel Oy:n asiakkaina olevat hankintayksiköt näyttäytyvät tältä osin luotettavina ja houkuttelevina sopimuskumppaneina. Tarvittaessa tietojen salassapitoa tulisi arvioida sen luovuttaneen Hansel Oy:n asiakkaan kanssa (ks. ja vrt. myös julkisuuslain asiakirjan antamisesta päättämistä koskeva sääntely).

Tavoitteeltaan hankintadatan tehokkaampaa käyttämistä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena. Sääntelyn tarkkarajaisuuteen sekä suhteeseen julkisuuslakiin olisi jatkovalmistelussa perusteltua kiinnittää erityistä huomiota.

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole muuta lausuttavaa lausuntopyynnön kohteena olevasta hallituksen esityksestä.

Juhapekka Ristola
Osastopäällikkö, ylijohdaja

Miikka Rainiala
Erityisasiantuntija

Jakelu valtiovarainministerio@vm.fi; hannu.koivurinta@vm.fi; sari.keinanen@vm.fi